

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj:
Nagy hirdetés: 5 kr.
Kis hirdetés: 10 kr.
Hirdetési díj: 10 kr.
Hirdetési díj: 10 kr.
Hirdetési díj: 10 kr.

A közigazgatás reformja.

(Két czikk.)

I.

Közönséges emberi számítás mellett az volna várható, hogy mikor emberek vagy intézmények halálát illető előtt állanak, a vergődő embert ne becsümelje az embertársra és a pusztulásra kárthatott intézményt ne gyalázzák meg éppen azok, a kik halálát csapást akarnak rá mérni.

Azt lehetett várni ismét csak közönséges emberi számítás szerint, hogy azok, a kik annyira esengenek az állami közigazgatás egyedül üdvözítő rendszere után, ne fenekedjenek rá olyan nagyon azokra a szegény vármegyékre, és azokra az intézményekre, a melyekben az autonóm kormányzati jogok, más szóval a népakarat hamisítatlanul és bizonyos ideig korlátlanul nyilatkozhatott meg.

A kinek jobban tetszik a minden egyéni és autonóm jogot konfiskáló állami adminisztráció, ám dicsőítse az új rendszert, a hogy éppen neki tetszik, de hogy valaki ezt megselekedje, ahhoz éppen nem szükséges az, hogy izekre szedje a vármegyei igazgatást és minden rosszat, minden félszogságot, minden kártható dolgot, ami az életben előfordul, az önkormányzat fölneveljék és ezen rendszer kinövésének hirdessen.

Hogy az állami közigazgatás jó legyen, hogy az új igazgatási rend előnyei megbizonyíttassanak, ahhoz egyáltalán nem szükséges az, hogy a régi autonóm kormányzatot lerántásuk a sárga földig és ott megtiporják.

Nem azért rossz ám a vármegyei önkormányzat, mert az állami adminisztráció hívei az új igazgatási rendet tartják jobbnak s viszont nem azért lesz jobb az új igazgatási rend, ha jobb lesz, mert az önkormányzat rossznak bizonyult.

És éppen ezért méltán lehet csodálkozni azokon, a kik az állami közigazgatás előnyeit csakis úgy képesek dicsőíteni, ha minden becsületet letagadnak a vármegyékről, s általában minden autonóm igazgatási szervezetről, nyilván csak azért, hogy ezzel a művelettel mutassák ki az állami igazgatás egyedül üdvözítő voltát, holott éppen ennek az ellenkezőjét teszik. Mert az állami közigazgatás fölöttébb gyűlölt intézménynek válhatik be, ha egy rágalmozott, egy becsületéből védkép kivetkőztetett intézmény romjain — sőt mint hirdetik — bizonyos részének fenntartása mellett fog létesíttetni.

És ha igaz lenne, hogy a jelenlegi autonóm igazgatási rendnek sok a kinövése, tömegesebb az elfajulásai, akkor tessék vád alá helyezni azt a kormányt, a melyik immár 15 év óta alig tesz egyebet, mint kiüli az életképeséget a régi idők becsületesen megépített és állandóságra hivatott intézményeiből.

Tessék felelőssé tenni mindezekért első sorban azt a kormányzatot, a mely az autonóm szervezetekbe mesterségesen beoltotta a fekély anyagát és a mely földidezte azt, hogy az ősi formájából és cselekvési köréből kiforgatott intézmény is helylyel-közzel ugyan azt a silányságot termelje, a mely e közigazgatás egyéb szerveiben olyan buja tenyészetnek indult.

Ha most indokot talál valaki arra, hogy rámutasson a vármegyei igazgatás kinövéseire, ha alkalmat talál arra, hogy ez igazgatás köréből is földidézze az elkoresosodás falyuhajtásait és kézzel mutasson rá a romlott állapotokra, a ferde viszonyokra, — akkor ne sajnálja a fáradságot és vizsgálódjék a valódi okok között, mert akkor rájön, hogy nem a megyei önkormányzat régi rendje vádolható az elfajulásért, hanem azok, a kik az ál-

lami mindenképpenséget beleerőszakolták az autonóm igazgatás rendjébe, a mely természetellenes viszony aztán csakugyan nem hozhatott létre egyebet — korosszülöttnek néli.

Belföldi hírek A mérsékelt ellenzék egyhangulag elhatározta, hogy a költségvetést nem fogadják el. A párt álláspontjának a hazában való kifejtésével Horánszky Nándor biztatott meg. — Perczel Miklós, a pécsi kerület képviselője, vasárnap tartotta beszámolóját választói előtt. A függetlenségi és 48-as párt Kossuth Lajos honosságának fentartása céljából, határozati javaslatot fog benyújtani a költségvetési vita folyamán. A határozati javaslat benyújtásával Irányi Dániel biztatott meg. Gönczy Pál nyugalmazott államtitkár a Szent-István-rend kiskeresztjével tüntette ki ő felsége. Gróf Zichy József főispán a pozsonyi Toldy-körben amerikai utazásáról felolvasást tartott. Uj kórház. A pesti izr. hitközség új kórházat, mely 1/2 millió forintba került, vasárnap avatták fel. A győri négyes elhatározta, hogy a honosiási törvénynek a polgári jog megszűnésére vonatkozó intézkedésének hatályon kívül való helyezése iránt — kérvényt intéz a képviselőházhoz. Kecskeméten, Aradon és több más városban is hasonló mozgalom indult meg. A gazdasági egyesületek nagygyűlése. A szövetségbe lépett gazdasági egyesületek nyolczadik nagygyűlésüket tegnap d. e. tartották meg a Közletlen Dessevay Aurél gróf elnöklése alatt. A különböző gazdasági egyesületek 137 kiküldött tagja: képviseltették magukat. Tanfelügyelő kért tekeletet. Gr. Csáky Albin vallás- és közoktatásügyi miniszter e hó 20-ára a miniszteriumba értekezletre hívta egybe a tanfelügyelőket. Az értekezletnek célja a tanfelügyelői irodai munkálatainak kevesebítése. A kereskedelmi miniszter elhatározta a kereskedelmi- és iparkamarák számának jelentékeny megszorítását. Az ország területén eddig tizenhárom kamara állott fenn; a miniszter elhatározása szerint huszra fog főlemeltetni a kereskedelmi- és iparkamarák száma. E szaporítás már a jövő évvel életbe fog lépni. — Elhunyt képviselő Huszár István, a nógrádi kerület orsz. gy. képviselője, 63 éves korában elhunyt.

Országgyűlés. A képviselőház ülése nov. 18-án. A képviselőház tegnap kezdődött a költségvetési vita; nem valami nagy élénkséggel, de azért eléggé érdekes jelenségek között. Ez érdekes jelenségek közt első sorban említjük föl, hogy a kormánypart szónokai úgy Hegedűs Sándor, az előadó, mint később Rakovszky István, nemcsak dicsőítményeket nem zengtek a „helyreállított pénzügyi egyensulynak”, hanem tartózkodva, — sőt Rakovszky István némi kritikát is vegyített abba, — ünnepezték a pénzügyi eredményt. E feltűnő jelenség magyarázata pedig valószínűleg abban rejlik, hogy a kormánypartban a Tisza miniszterelnök speciális barátai közé tartoznak azok, a kik mindenképp „be akarják keríteni” az ugynevezett „reformereket”, úgy azokat, kik a bársonyszekereken, mint azokat, a kik a bór vagy szalmaszekereken ülnek; s ezeleiből már előre feltűnik a reformoktól a — pénzügyi eredményeket. Ez a legújabb taktika, mely már a tegnapi napon megindította akcióját. El kell azonban ismerni, hogy pénzügyi és közgazdasági szempontokból úgy Hegedűs, mint Rakovszky István higgadtan és szakszerűen beszéltek. Az ellenzék részéről csak a függetlenségi párt szónokai beszéltek. — Helfly Ignác az pénzügyi kérdések mellett általános politikai és közjogi kérdéseket is fölvetett s beszédének főként második része igen érdekes volt. Az ülés utolsó szónoka Moirán József volt, ki vözü s olyékonny előadással, csaknem egy óráig tartó s formailag is valasztékos budgetbeszédnek bírta a kormány pénzügyi politikáját. Ma a mérsékelt ellenzék részéről Horánszky Nándor fog felszólalni.

Külföldi hírek. A angol kelet-afrikai társaság expediciót szervez, melynek feladata lesz Stanleynek és Emin pasának segélyére menni. A forradalom Brazíliában. Rio de Janeiro, nov. 16. A Havas-ügynökség jelenti: Az ideiglenes kormány ép most bocsátotta ki manifestumát, melyben a monarchiát elvörtölnék nyilvánítja és kijelenti, hogy elvörtölnék minden rendzavarást meggátolni. A kormány egyuttal tudatja, hogy Brazília különböző tartományai közül sok helyeslő nyilatkozatot kapott. A volt miniszterelnököt elfogták. A császárral a legnagyobb kímélettel bírnak. Bahia tartomány ellenzi a forradalmi mozgalom. — A császárt fogva tartják palotájában. Midőn letételeit

tudták vele azzal a kijelentéssel, hogy doctájója megmarad, a császár kijelentette, hogy csak erőszaknak fog engedni. A tartományok nagy része, úgy látszik, föderatív-köz társaság létesítése mellett van. A pénzügyminiszter kijelentette, hogy minden szerződéses kötelezettséget főtartanak. A lakosság teljesen nyugodtan viseli magát. A kereskedelmi forgalom szünetel. — A Brazíliai császár utra kelt Európa felé. — A nemet hajóraj jelenleg a pólai kikötőben időzik. A vendégek tiszteletére az adelsbergi barlangot kivilágították s fényes bankettet rendeztek. A Brazíliai forradalom. Nem szenved kétséget, hogy a forradalom Brazíliában sikerült s hogy ma ez az állam köztársaságává átalakította. Ez erőszakosan történt s természetesen nincs kizárva az a lehetőség, hogy utóbb a monarchia hívei zendülnek fel s talán vissza is veszik a hatalmat. Ma azonban a republikánusok kerekedtek felül s teljesen urai a helyzetnek. A mozgalom nem II. Pedro császár személye és politikája elleni gyűlöletből keletkezett. Ellenkezőleg a császár a legnagyobb tiszteletet élvezi s most a republikánusok is ritka kímélettel bírnak vele. A császári család, úgy látszik, bele nyugodott az eldöntésbe s Európába költözik át. — A román miniszterválság gyors és szerencsés megoldása Európaszerte élénk megelégedést kelt. A Mauu-kormány tagnapelőtt vette át az ügyek vezetését s remélhetőleg hamar meg fogja húsi ani azokat a csufos ügyeket, melyek színhelye Catargi alatt Románia lett. Teljes bizonyossá veszik, hogy a törvényhozás a legjobb indullal lesz az új miniszterium iránt.

Törvényszék.

A földesi uszors bünperce

Első nap.

Nov. 18.

A delutáni tárgyaláson elnök kérdi a vádlottat, hogy mint vagyonszósott meg, hogy van az, hogy van 12,000 frt értékű váltója s körülbelül 70 ezer forint vagonya? Weinberger előadja, hogy M.-Telegden a regélét bírta, ahöz adott apja 4000 frtot. A feleségével 4000 frtot kapott. A neje nek nem volt kedve M.-Telegden lakni, de ő nem akart elköltözni, mert roppant jó üzletet csinált, de végre engedett s Földesre ment, hol apjának háza volt, de üzlettel egyelőre nem foglalkozott.

Lóvy Ignácznak adott 1200 frtot s lakott ezért annak házába 4 évig. Nyitott vegyes kereskedést, mely jól ment s nagyobbithatta üzletét, úgy hogy 10—15 ezer frt értékű portékát akart elhelyezni benne s kérte a házat eladni neki. Nem adták 3200 frtot s ekkor kiköltözött, de előbb végkiárulást csinált. Az 1200 frtot kifizették neki. A saját lakásába költözött s terménnyel, fával s szalonával kereskedett.

— Mellelleg pénzzel is üzérkedett? kérdé az elnök.

— Igen. Elnök: Felmutat egy 50 fros váltót, mire Weinberger kijelenti, hogy az nem volt a kezében, mert Pércsi nem adós neki ezzel a pénzzel.

Pércsi Márton bemutatja számadásait, hogy mit kapott és mit fizetett Weinbergernek. Régebben azt valotta, hogy 600 frtot vett fel részletekben Weinbergertől s erre 1340 frtot fizetett. A mostani számadása nem egyezik, mert eltérés van (Van a számadásban 60 százalékra fel vett pénzről is szó). Nem jut eszébe az egyes tétel.

Eötvös K. kérdi, hogy kikkel tud esküt tétetni arra, hogy az a 50 fros váltó, mint nagybodott, melyre nem kapott pénzt? A panaszos rokonaival kívánja az esküt tétetni erre.

Pércsi Mártona, a feltett kérdésekre elmondja, hogy 1879-ben 50 frttal maradt adósa Weinbergernek, 1882-ben lett 100 frt, mit aláírt ő is. Pércsi Elek kifizetett értök 12 frtot s 40 fros váltót állított ki Weinberger ujjában.

Ott volt mikor Karácsony Lajos fizetett Weinbergernek s állítja, hogy 50 frt maradt fent. Azt nem tudja, hogy 260 frt volt e, vagy mennyi a követelés, csak hogy 50 frt maradt. Váltót nem adott ki ekkor Weinberger. Két lovat elhozott a férje 120 frtban, a két lovat visszaadták 60 frtért s a fennmaradt 60 frtot nem tudja adott e váltót az ura? A 60 frt követelés és 7 frt 50 kr kamatra 57 frtot fizettek.

Weinberger tagadja a Karácsonyi Lajosnál történt adósság fennmaradását. Ő nem állítja, hogy kiadta a váltót a fizetésnél, de azt hiszi, hogy elismervényt adott. Nem emlékszik különben a dologra. Elnök említi, hogy elismervényt adott Weinberger ekkor a

fizetésért, melyben ígéri, hogy majd kiadja a eredeti okmányt. De ez nem történt. — Ho van hát ez? Vádlott nem tudja.

Pércsi Elek elmondja, hogy 1882-ben jót álló lett egy évre, alá írta a 100 fros váltót, melyen már a Pércsi Mártonné neve rajta volt. Ekkor kamat fejében 1883. aug. 10 ig 25 fros váltót íratott alá. De Weinberger beperelte őket már 1883 áprilisban. Ekkor perköltséget fizettek s 40 frtot mint kamatról új váltót adtak ki. Augusztusban járt volna le a váltó, de mégis már júliusban végrehajtást kért. Ekkor megint új váltót kellett írni s alá írtak 190 fros váltót, melyben bele volt számítva a törvényes eljárás költsége. — A régi váltót visszatartotta fedezetül Weinberger, holott már foglalt volt.

Weinberger hamisnak mondja a Pércsi Elek vallomását.

Elnök konstatálja, hogy a vallomás egyezik a Weinberger könyvébe beirt adatokkal.

Még Weinberger figyelmezteti Pércsit, hogy igazat mondjon, mert esküt kell tenni.

Az elnök kérdéseire Weinberger a 25 fros váltó ügyét tisztázza, hogy arra készpénzt adott.

A foglalás mint történetéről kér felvilágosítást Weinberger Pércsi Elektől. Elmondja, hogy a Pércsi Mártonét foglaltatta le s buzát eladták.

Elmondja, hogy Weinberger egyszer behozta Debreczenbe, pénzt adott neki utra s előleges meg egyezős nélkül elvitte Sorger József helybeli ügyvédhez, hogy az előtt vállalja el az egész adósságot, ő tiltakozott, ott hagyta őket, később az árverés felfüggesztésért 12 frt 50 kr-t fizetett.

Karácsony Lajos vallja, hogy 5 köblös földet vett 750 frttól Pércsi Mártontól. Fizetni kellett neki 900 frt. A pénzből 260 frtot fizetett Weinbergernek, Glatsteinnek 330 frtot, neki is adósa volt 5—600 frttal. Egész biztosan nem tudja. A Pércsi adós levélét nem kapta, nem látott váltót. Elnök kérdi, hogy mért nem kérte azt elomutatni? Nem vigyázott rá. — Ő nem tudja, maradt-e adósa Pércsi Weinbergernek. Lehet, hogy Weinberger szeretné, hogy adósa maradjon tovább is Pércsi.

Eötvös K. kérdi, hogy tanu számított-e 15%-ot Pércsitől, mikor ez adósa volt.

Karácsony L. Igen. 1874-ben. Néha kevesebbet.

Szabó József tanu elmondja, hogy Weinbergertől pénzt vett felja neje, de fizettek és arról írása nincs.

A felesége 70 frtot kért Mihály urtól s egy rokonaénak 30 frt adósságot is oda írta az övéhez Mihály ur, ki 40%-ot szedett a mit a társától hallott. Nem tudja, meddig fizették a 3 fros havi kamatot. Ő írni olvasni nem tud.

Weinberger megint mást beszél mire az elnök utba igazítja.

Weinberger tagadja, hogy 70 frtot adott volna. Csak 40 frtot adott, — s meghosszabbított ismét 40 frtra.

Erre 15%-os kamattal többet nem fizettek neki. — 1884. februárban felvett 45 frtot, 1885. aug. 26-án 170 frt volt a tartozás, mert megint adott nekik pénzt.

Szabó tagadja, hogy vett volna tőle pénzt többször.

Szabó eladta ezen adósság miatt földjét házat, de adósa volt másnak is. Weinbergernek nem tartozik már. Tavaly kifizette neki; utóljára 163 frtot.

Ez utóbbira Weinberger nem emlékszik, de nem is tagadja.

Elnök kérdi, tudja e Weinberger azt igazolni, hogy 170 frtot adott Szabóknak? — nem igazolja.

Eötvös K. azt mondja, hogy Szabó József azt valotta a p-ladányi járásbírósnál, hogy 200 frtot vett fel Weinbergertől.

Szabó ezt tagadja.

A 30 forintra Weinberger azt mondja, hogy együtt vették fel azt a pézt a rokonok.

Hogy egy 170 frt 82 kros váltóra pénzt kapott volna, tagadja — hogy írt volna alá Szabó József — nem emlékszik. — De megengedi.

László Gábor elmondja, hogy 30 frtot vett fel Weinbergertől, kapott 27 frtot s 3 éven át fizette a negyedévente 3 frt kamatot. Egyszer W. leengedte 2 fra a kamatot, majd a tőkét felmondta Weinberger, de nejevel aláírt még egy 10 frt 60 kr váltót ujra.

Weinberger szerint nem 30, de 20 frtot vett kölcsön László, azt 1883 januárban meghosszabbította áprilissig a váltót. Ugyanekkor felvettek tőle 30 frtot.

László szerint ez nem igaz. — 44 frt kamatot fizetett 4 év alatt a 27 frt után.

Weinberger szerint arra neki határozottan nem lehet felelni, hogy kifizette-e a 20 frt László vagy nem.

Dr. Kuszka felel, hogy Weinberger írása szerint 1883 ápriltól kezdődik a László Gábor adóssága, a mint a W. könyvből konstatálják.

László nem tudja, hogy mért vette tőle az irást 10 frt 60 król, de muszáj volt elfogadni.

Weinberger állítja, hogy a 30 frtot egyszer kifizette László Gábor és aztán megint felvette. Tagadja Weinberger, hogy annyit fizetett volna László.

Ezt a drága pénzt azért vette fel, mert más helyen nem kapott.

Weinberger el is dicsekszik, hogy lám ő segített a szegény emberen s mégis milyen szörnyű baj lett. Egész arcán látszik, hogy méltánytalanul látja ezt a 40 perzent miatti tárgyalást.

László Gáborné ugyanazt vallja, a mit férje. Nem tudja, hogy az új váltó mennyiről van? Azt se tudja, hány váltója van. Másnak nem tartoznak.

Cs. Nagy Mihály. Adósa volt 60 frt-tal Weinbergernek 1878-ban s 40 frtot fizetett évenként s még ingyen is dolgozott neki kamat fejében. — A lánya férjhez menetelekor 17 frtot kapott 20 frt helyett kölcsönbe, volt 11 frtos vásárlás. A 31 frtból fizetett 27 frt 60 kr. — Nem tudja váltót irt-e alá, vagy kötelezvényt? Bent van Weinbergerrel a régi kontraktus is.

Weinberger az egészre nem emlékezik. Kölcsön adott neki, mennyit, nem tudja, azt se hány perzentre?

Szabó M. azt említi, hogy a 40 frttól 15 frt kamatot vett tőle a vádolt 1878-ban.

Hogy a 3 frtot — mennyi időre fizette kamatul arra nem emlékezik. — 3 frt 40 krrel még adós. Irást nem kapott tőle a fizetésért.

Weinberger 40 frttal tartja adósnak Nagy Mihályt. Hogy honnan? nem tudja beigazolni. Nagy Mihály azt mondja, hogy két éven át ingyen dolgozott a Mihály ur szőlőjében s ezzel lement volna a 40 frt, de Weinberger még 16 frtot irt a tőkéhez.

Eötvös Károly említi, hogy 55 frt adósnak írta alá nevét Cs. Nagy Mihály. Ez tagadja ezt. Biztosítékot nem adott. — Az 55 frtos irás felmutattik. Szabó Mihály ezt nem ismeri el.

Negyed órai szünet után Weinberger kijelenti, hogy ebben az ügyben nem tud elég felvilágosítást adni, mert irataiban nem talál erre adatokat most.

Cs. Nagy Mihály nem ismer el a szerződések letévesése esetére sem többet mint 31 frtot. Hogy kifizesse adósságát, eladta lábas jószágát.

Az elhalt feleség felolvasott vallomása is egyezik a férj elbeszéléseivel.

Cs. Nagy M. megjegyzi, hogy nem adta neki ki a régi kontraktust és semmiképp nem ismer el mást mint a fenti tartozást. Kéri a kifizetett kontraktusait, — hajlandó a 7 frt-ban kimondandó tartozást megfizetni. — Nagy kamatot 1884 óta nem fizetett, Cs. Nagy S.

A „DEBRECZENI” TÁRSASÁG

Utazási csevegések.*)

Teleki Sándortól.

— Tisztelegtem Kossuthnál. —

Párisban találkoztam Károlyi Gábor régi barátommal s elhatároztuk, hogy együtt megyünk Turinba, tiszteletünket tenni a kormányzóknak. Én a kitűzött nap nem indulhattam vele, mert egy rám nézve nagyon hizelgő izenetet kaptam Elyse Reclus-tól, ki meg akart velem ösmerkedni. A francia akadémia jeles tagjának s Európa egyik legkitűnőbb tudósának óhaját parancsolat gyanánt vettem s örömmel mentem hozzá, megmászván az öteletes házat, melynek tetejében lakik.

Többször szememre lobbantottak már jó indulatu bíráim, hogy szeretek a nagy sárga gókhöz dörzsölni. Homéret letegezem, Shakespearenak a vállára ütök s az öreg Dumas-nak azt mondom: szervusz Sanyil! Meglehet; de hát elvégre is azt hiszem, és tudom nem csalódom, hogy olvasóm inkább olvasnak talán rólu, mintha Mauszkopf Pinckás uszorán hizott bankárról zengnek dicsőítő himnusz, vagy valamelyik czajtungszi jud lefelleltetésének érzékeny történetét.

Károlyi Gábor egy nappal előbb érkezett Turinba s bejelentette jöveletemet a kormányzóknak.

Utazásom Páristól Turinig tulságosan kegyelmelem volt; nyolcan ültünk a kupében, ember ember hátán, egymásra csomagolva mint a makaroni, podgyások tömkelegében; tikkasztó meleg s ha az ablakot leeresztették, fanyar szél hideg esővel vegyülten borotválta arcunkat. Szerencsére egy jól táplált talián kövér élccel buzdított egy jobb jövő ígértével.

Sűrű köd borította az Alpseket, csak *) E czikk eredetileg a „Budapesti Hírlap”-ban is megjelent, de szerző nekünk is megküldte közléséért.

vallomása felolvastatik, hogy tartozik Mihály kétszer vettek Biróék 130 frtot, mire Pércsi Elek kijelenti Birókkal, hogy ez nem igaz, mert ha Biróéknek először nem adott 130 frtot kezes nélkül, hogy adott volna másodszorra?

Elnök jelenti, hogy a Weinberger jegyzetei egyeznek a vallomásokkal. A könyvből kimutatja Weinberger, hogy 1882. június 11-én adott 130 frtot, a mit tán nagyobb biztonság okáért kétszer is beiratott a könyvbe. Nov. 29-én megint van erről az ügyről jegyzés a könyvbe, melyben zavaros idő rendi bejegyzések fordulnak elő.

Elnök konstatalja, hogy talán téved Weinberger, — ez jegyzeteire hivatkozik, a mik ujból nincsenek nála.

Közváltó kérdi Pércsi Elektől, hogy van-e arról tudomása, hogy Biró 30 frtot fizetett Weinbergernek és 8 frt kovács munkát teljesített? Pércsi ezt nem tudja, mert akkor már Nagy-Létán lakott.

A könyvben nem találja Weinberger ezt a második kölcsönzési adatot s most már nem állítja, hogy adott volna másodszor de az is lehet, hogy adott.

Pércsi Elek beigazolja, hogy ő bizony más időben sokat vett Weinbergertől, mert ötlet alaposan kifosztotta, de ebben az évben pénzt oly összegben nem vett fel.

Eötvös Károly kérdésére Weinberger nem emlékezik, hogy a Biróék kölcsön vételénél jelen volt-e Pércsi, vagy nem.

Farkas Gergely behivatása után Eötvös Károly kéri a kir. törvényszéket, hogy a 1883. előtti dolgokra ne terjeszkedjen ki, mert ekkor még nem volt az uszora törvény s így ez ügyekben határozni nem lehet.

Kuszká M. kir. alügyész, a védelem kérelmébe részben beleegyezik, de kéri a tárgyalás kiterjesztésének az 1883. előtti üzletre, mert a vádolt uszoráskodását az uszora törvény kelte előtt kelt üzlet kötései után az uszorás kamatot szedte.

Eötvös az uszora törvény 1 §-a szerint a kir. alügyész előterjesztésébe bele nem egyezik, mert ha követetett el is uszoráskodás 1883-ig ezt nem lehet büntetni. Felel, hogy szép dolgok történének, ha a töképenzések elővénnek s az 1883. előtti üzletkérdésekért felelősségre vonnák őket.

A törvényszék visszavonulván tanácskozásra, — ennek megtörténte után:

Elnök kijelenti, hogy a kir. törvényszék, mindazon eseteket tárgyalatni fogja, a melyekben jogerős vád határozat hozatott.

Farkas Gergely előadja, hogy kezes volt 350 frtig a bányáért Kóti Antalért. De Kóti megbukott s nem lehetett rajta mit venni.

A tartozást Weinberger két felé választotta s Farkas G. és testvéreivel 180—180 frtos váltókat iratott alá s miután kamatot fizetni nem tudtak, újabb váltókat kellett aláírni s úgy szaporodott az összeg nagyobbra. A 3-ik váltó ujtásakor már 307 frtos váltót kellett kiállítani s még a kamatért külön váltót adtak, mert „muszáj” volt.

Az ő személyes adóssága 400 forintra ment, de hogy mikor fizette, bizonyosan nem tudja.

Elnök konstatalja, hogy 1879—84-ig nagyobb összegű váltó nem fordul elő.

Farkas G. a kifizetett váltókat nem

kapta, hiába kérte Weinbergertől. Vallja, hogy egy összegben 300 forintot fizetett, — de az időn túl ment a dolog s ezért kellett fizetnie tovább.

Elnök kérdi, hogy 1883. jul. 1-én tul fizetett-e valamit Weinbergernek? Nem tud emlékezni, csak a váltókra hivatkozik. 1884-ben fizette az utolsó részt. Holt szegénynek ez úgy nem tette, de sok kárt szenvedett. — Felesége „bánsátságban” esett (buskomorság) s ez 100 frtjába is került. Jószágától el kellett válni.

Az udvarát 700 frtért adta el, hogy a 300 frtot Weinbergernek kifizesse. Követeli a 6% kamaton tul fizetett összeget.

Eötvös K. kérdi, hogy az udvar eladás után — mennyivel fizette ki a 300 frtot.

Farkas G. tudatja, hogy 1881-ben adta el az udvarát Sz. M. Kis Sándornak, terminus nem volt a fizetés részletekre, mert rokonok. Akkor vette tőle a pénzt mikor szoritották s úgy hiszi 1883-ban fizette ki Weinbergert.

Kihallgatásra 1885 május 18-án ment a vizsgálóbíróhoz ezen uszora ügyben. Pércsi Márton kezdeményezésére mentek panaszra, ki felszólította a földesi bajos embereket, hogy menjenek panaszra.

Elnök azt hiszi, hogy Pércsi Márton a panaszlevélben hivatkozhatott Farkasra.

Kóti tönkremenésére a panaszos azt említi, hogy sokfelé tartozott.

Farkas János kezes volt 800 frtig Kóti Antalért, 25 frtot magának vett fel s egy év alatt visszafizette. — A kezességből átvett összegnek visszafizetési idejére nem emlékezik, mert megbukott másokért. Hogy Weinbergert kifizethesse, földet adott érte. Felesége jussát is a mi 150 frtot tett ki, egészen a kezesség fizetésében adta vádolttnak. Kamatot sokat fizetett, nem tudja melyik évben, mennyit.

Eötvös K. kérdi, hogy B-Ujfaluban egy irást adott be a bíróságnál, hogy Weinberger megengedte birtokáról 350 frt tartozást kitörlni, emlékszik-e rá. — Tanu ezt valószínűleg tartja. — Kóti fizetett neki 100—120 frtot.

Weinbergertől felvilágosítást kér az elnök, de vádolt inkább az egyszerű Farkas Jánost akarja vallatni, a mit a törvényszék neki nem enged. — Weinberger azt mondja, hogy Farkasék nagyobb összeget vettek fel tőle, mit Farkas J. tagad. — Nem emlékszik Weinberger, hogy Kótiért mennyiben voltak kezesek Farkasék. Nem emlékszik arra sem, hogy Kóti fizetett-e a 350 frtba, s nem emlékszik arra se, hogy a két Farkas mennyit vállalt a Kóti kezességért, se arra, hogy mit fizettek de 8% kamatot vett tőlök.

Farkas G. 24%-ot fizetett, a 300 frtért 100 frtot fizetett évenként s úgy félt Weinbergertől, kamat fizetés idején, a jó istentől se félt jobban. (Vádolt egy mefistoi mosolyra csapattatja száját.)

Kóti Antal előadja, hogy egy kis földet vett 800 frtért s Stern Mózesből vette a pénzt, ki később szoritotta, s ekkor Weinbergertől vett fel 600 frtot 24%-ra, két kezes jóállása mellett. Fizetett neki, úgy, hogy 350 frt maradt. — Kezesei átvették az ő tartozását. Hallotta, hogy 36% kamatot is fizettek kezesei. A kezesek utolsó fizetését nem tudja,

Erre aztán neveltünk.

Három napot maradtam Turinban s napokint tisztelegtem a kormányzóknál, bizalmasan beszéltem s én sokat folszedtem azokból a morzsákból, melyeket számomra elhallatott, de nem bízt meg, hogy megoszszam másokkal s én zarandokolni mentem hozzá, nem intervielőlni, mely különben is gyenge multság s nem nekem kezdtek; mely tiszteletem és hála érzetem iránta még sokkal nagyobb, szeretetem forróbb, minthogy visszaeljek bizalmával. A miket a nemzettel tudatni akar, megmondja maga, vagy megmondhatja, engem nem bízt meg vele.

Részletekbe sem bocsátkozom, mert azt tartom, hogy a Rafael, Murillo, Rembrandt festményeinek a műtérő nem nézi a keretét.

Bucszásomkor egy aláírott képével tisztelegtem meg, megölelt és megcsókolt; nem utaztam ok nélkül hasztalan Jókai irta rólam — az igaz, hogy régen „összeszedte” mellett érdemejelekkel, azért, hogy soha egyet se viseltem. De bárom, hogy Kossuth arcképét nem akaszthatom a nyakamba. Igen nagy.

— Mi uszem fogjuk többé egymást látni eljen boldogul.

Vajon nem e? Itt, ott, hol, hogyan, miképpen?

Ki tudja?!... *

Lakása előtt megálltam. Via dei mille — a ezerek utcája — dicső emlék a közelmúltból, melyben 1000 ember meghódított két országot, a hódító a népre hivatkozik s az átadja magát és hazáját egy becsületes királynak s ő, a hódító, éppen olyan szegényen igénytelenül tér vissza magányába, mint akkor a hódításra indult.

Még egyszer felnéztem ablakaira annak a háznak, melyben egy 87 éves aggastyán lakik, ki mindíg, mindenütt, folyvást, folytonosan örökké hazájának élt s ő érette szenved, örvend és dolgozik és ez a nagy véncmber r egy pár hónap múlva nem lesz törvényesen magyar polgár.

Tisza hoch...

egy csucskról fehérlett ott fen a magasban az örökös hó patyolat-fehérsége, mely hol rózsaszín, hol halvány kekben tűnik ki a kőd felett. A rohanó patak árja zugott alattunk de egyszerre a vonat hirtelen megállt, a kocsik összeütözköztek, nagy riadalom az egész vonaton, a mozdony nehezen lihegett, mint a kehes ló s helyt állt mozdulatlaul. a gépész kalapácsolt, mi türelmetlenkedtünk, míg végre pian piano becamogtunk egy pusztá elhagyott állomásra, más mozdonyért sürgönyöztek, a montczeniszi alaguton átkeltünk az Alpokon s néhány órai késéssel megérkeztünk Turinba.

Károlyi Gábor hozzá vezetett. Beléptem szobájába, íróasztala mellett ült írományait rendezte, felállt, felém közeledett, s kezét nyújtá.

Meghatottan szólanul álltam előtte, mondani akartam valamit, de a szó belém fagyott deleztezt a mult idők nagy emléke, mert, az előtt álltam, ki azokat az idöket teremette; megvillant agyamban mind az, a mi elmúlt, s egy perc alatt láttam és éreztem feltámadását nemzetemnek és igábn vetetését népemnek, villámgyorsasággal rohant el előttem egy félszázad, s eszembe jutott életének története. Láttam, hogyan teremt meg a magyar napisajtót a Törvényhatósági tudósítók kál, miként ül börtönben és Buda várában, kiszabadultával kettőzöttet erővel küzd Metternich — az akkori osztrák Bismarck — hatalma ellen, miként alapítja a védegyelet. Ó, a szegény nemes ember, lángesze hatalmával vezére lesz a pártnak, melyben Welényi Miklós, Bathiány Lajos, Teleki László Eötvös József s annyi más nagy nevé, nagy eszé s nagy jellemű hősök s később vértanúk szerepeltek. Láttam, midőn a jobbgyóból embert csinált. Láttam a szónoki széken balványan, beteg, összegörnyedve, a hazától pénzt és vért kérve. Láttam Kecskeméten a népgyűlésen, Debreczenben a nagytemplomban, s mikor meghajlott Szeged városa előtt. Láttam, mint földön futó Vidinben, Sumán, s mint foglyot Kiuthiában. Hallottam beszélni Southamptonban és Londonban, a Kopenhagenfe-

elden, hol százezernyi nép könnyezett, s az angolt tőle tanulni angolul.

Ott voltam a lordok házában, mikor tiszteletére a gyűlést felfüggesztik s a városházán, midőn a lord-major ányujtja a diszpolgári oklevelet a menekült magyaroknak, mint London diszpolgárának, Bosztonban a szenátorok lakomáján, hirdelve az ígét hazánk kinszenvedéséről. Megvillant agyamban működésének története s az az erayedelen, kitaró vasakarat, lángész és páratlan ékesen szólás, melylyel a európai forradalmi bizottság ügyeit igazgatta, sort ülv Ledra-Rollin és Mazzini között, konspirálva a zsarnok rémulalom ellen s fékezve a tulcsapongók tulságos követelményeit Eszembe jutott, hogyan ösztönözte, serkentette, bátorította Viktor Emánuelt Olaszország első katonáját s miként járt tul eszén a furfangos, armánykodó, hazug francia majom-császárának.

Es most? — és ezt kézzel foghatólag láttam, mert ott állt előttöm a szomoru valóságban. Egedül, egedül a száműzötték köztül, mint egy modern Prometheus a hazatlanság sziklához láncozva, kinek máját nem a saskeselyűk szagattják, hanem az ocsmány baglyok rácskálják.

Ezekért foggyett belém a szó, ezek miatt nem tudtam szólani s azt a magyart, a ki nem érti meg érzelmemet, sajnálom s azt mondom neki: menjen s keressen magának egy tágasabb hazát.

Végre megszólaltam s szelid együgyűséggel mondtam neki:

— Áldja meg az Isten kormányzó urat!

— De hát miért áldana engem meg? kérdé. — Mennyi rejlik e néhány szóban. Shakspearei monás, mely magában foglalja egy nagy és hosszú élet háborgó tengerének minden hullámait, genezisét eszének szívének és érzelmének és jellemzi néhány szóval az egész jelenetet.

Kérdem, hogyan van?

— Hát úgy vagyok, mint az egyszerű öreg ember, kitől azt kérdeztek, hogy miféle vallásu s azt felelte, hogy hát lutheránus voltam, a mig birtam.

nem tudja mennyit térített vissza a helyettesített kezességnek. Különb a buza-kereskedés tette tönkre. — Eötvös kérdésére feleli, hogy Farkasnak nem hiszi, hogy annyit fizetett volna, mint a mennyit Farkas vállalt. A vagyonát a múlt évben licitálták el. — Az én részemre? Kérde Weinberger. — Uh nem, — felelt a panaszos Weinberger arcán megjelent az első boldog mosoly.

Mogyoróssy József 25 frtot kért a vádlottól, ilyen váltót állított ki 1884 elején, de csak 20 frtot kapott. Ez év Lőrincz napkor semmit nem fizetett, pedig ekkor járt le a váltó. Újévig 32 frtos váltót állított ki s ekkor se fizetett 46 frt 58 kros váltót kellett aláírnia. A fizetést — úgy emlékezik — a következő év első napjára tűzték ki. — Ekkor fizetett (1886) 24 frtot, majd 2 kőből buza árában 11 frtot fogott le s ez a bíróságnál történt kihallgatás után történt. — A múlt telen számoltak s 22 frtot számított még neki tartozáséig Weinberger, de kamatot ezuttal már nem számított neki. A köcsönt a d o t a r t o z á s fizetésére vette fel. Követeli, hogy csak törvényes 6-os kamat számítsanak és követeltesse tőle. Fizetett 35 frtot.

A nagy kamatok fizetésére azért állott rá, mert az „u r” alább nem adta. A felesége is aláírta a nevet az adóleveleknek. Jelenleg nincs itt. Felvett vallomása egyezik férjével.

Weinberger a követelést 1883. decemberben keletkezéskor mondja. Kiadta az egész 25 frtot. Kamatot nem vont le. A váltót az asszony neve is rajta volt. Nála irat nincs. Olyan nagy kamatot nem fizetett, hanem a mikor lejárt a váltó Mogyorósi azt kifizette s aztán megint adott neki. Erre emlékszik, hogy mindig fizetett. Adósa 22 frttal. Nem emlékszik jelelő megfogadja a fejét a miért igen helyesen megkapta a magától egyik bírótól. Nem emlékszik, hogy azt a 24 frtot törlesztésben fizette volna panaszos. A buza dologra nem emlékszik. Azt se tudja mikor számolt. A Weinberger jegyzeteiben van említés erről. Az első átadja Weinbergernek az ő jegyzékét, hogy abból adjon felvilágosítást s a vádlott formálter gyanúsította a törvényeseket, hogy jegyzeteibe hamis tételek vezettek be, mióta nincs nála a jegyzék. E gyanúsítás vissza is lett utasítva.

Elnök megjegyzi, hogy a 22 vádpontra elkészülhetett volna feleleteivel.

Ez ügyben a közzétett a jegyzékben egy számítást mutat, a mi valószínűleg erre az ügyre vonatkozhatik. Vádlott előbb firkálásnak jelenti ezt a számítást, azután új tőkének és új kamatainak tartja. De nagy kamatot nem vett.

A közzétett áttanulmányozta ezt a jegyzeteket s a hol készpénzről van szó, k. p. vagy „készpénz” van a számvétel után jegyezve, a kamatnál pedig „k” vagy semmi. Itt semmi sem fordul elő. Hát mi ez a számítás?

Weinberger megint azt mondja, hogy ő nem szedett olyan nagy kamatot a rajta az az eset nem fordulhat elő, hogy 100 %-ot is vegyen. Ő nem uszorakodott — tessék elhinni. Állítja, hogy többet is adott neki 20 frttal. Kamatot Mogyoróssy sohasem fizetett.

Eötvös K. kérdésére kijelenti, hogy a vizsgálóbíró Földesen volt s ez hívatta őt a többiek közt s kérdéseket tett hozzá. Vagyonra nincs. Bérloje testvérei földének. Adós volt adóban 11 frttal, de szüksége volt másra is. Ha Weinberger nem adott volna, egyes gazdák — úgy hallja — szoktak adni, de hogy ki, nem tudja. Panaszra ő Weinberger ellen nem ment, hanem beválták.

Kijelenti, hogy a kamatok két évről nem fizette, mert kiegyezett Weinbergerrel, s ezért vonta volt vissza a panaszt.

Tiz percnyi szünet után id. Rác z I. előadja, hogy 1884. aug. 24 én 6 frtot vett fel Weinbergertől; 3-ad nap mulva 10 frtot kért, s ekkor Weinberger azt mondta, hogy „hiz itt volt bácsi az este, és elvitt 20 forintot”, s ekkor „kényszerítve” volt 26 frtot, 50 kr váltót aláírni mert 3 frtot is kapott. Noha ő tudta, hogy nem vette fel a 20 frtot, bár ittas volt. Nemsokára 41 frt, majd 55 frt lett e váltóból. Soha több pénzt 9 frttal nem kapott tőle s nem is volt részeg, habár volt benne egy kis bor. Perköléséggel 84 frt 32 krt fizetett ki a 9 frttal. Azért követelnek oly kis időközre (6-8 napra) a váltók, mert rövid időre adta neki a pénzt Weinberger, s a lejáratkor sürgette s csak így menekült tőle. A 6 frtból adót fizetett. Ez az adósság 4 drb marháért vitte el. Házát átíratta nejére. Sokszorosan kész esküdni vallomásaira.

Weinberger tagadja panaszos előadását.

Rác z Imre előhuzza a csizmaszárból a beperlési aktákat.

Weinberger nem emlékszik, hogy mennyit adott neki. Sokszor vett tőle, s mindig tisztességesen visszafizette készpénzre s azután megint adott neki, de csekély kamatra. Tisztán nem emlékszik arra, hogy 6 frtot adott volna, ha váltó van 26 frt 50 krról akkor adósa, de határozottan most sem emlékszik, a többi váltóra sem emlékszik, sőt lehet hogy bár ő állította ki a váltót, meg lehet, hogy nem az ővé. Később Weinberger kijelenti, hogy az 1885-ben törtétekre nem emlékszik, most 1889 van.

Rác z Imre kártérítést követel hogy a frtnak törvényes kamatait s oda hozza a

törvényszékhez. Eötvös kérdé hány éves. — 65.

A bíróságához úgy került, a panaszával hogy Nagy János v. b. kiment s maga panaszolta be, más nem kényszeríté. A pénz felvételkor nem volt részeg. — A birtokot azért íratta a nejére, hogy „Mihály ur” el ne vegye A fizetést mostanában teljesíté Weinbergernek. — Tartozott Rác z Lászlónak 400 frttal 8%-ra s azt kifizették.

Nagy Bálint előadja, hogy 1883-ban felvett 35 frtot, 1884-ben 50 frtot. 1885-ben 100 frt, összesen 185 frt, s melyre 20% ot fizetett. Váltói esztendőre voltak kiállítva s 220 frtot követelt tőle a vádlott. A kamatot előre lehuatott. Úgy emlékszik 1887-ben csak 50 frt volt fent, s azt tavasszal fizette ki, mert a 150 frtot előbb fizette meg. — Most már nem adós. A kamatokat pontosan fizette. A 35 frtot malom javításra vette fel. Az 50 frtból a házra tetőt vett, a 100 frtot apróbb tartozásai kiegyenlítésre vette fel. — A 220 frtot úgy fizette ki, hogy 2 drb földet és kertet adott el. Ez az üzlet megratolta őt nagyon. Követeli a rendes kamaton tul fizetett pénzt.

Weinberger a 20%-ot tagadja. A váltók csak az összeget mutatják, de nem a kamatot, ezt nem is mutathatják.

A váltók a készpénzben kikapott összeget képviselik — 8%-ot kamatot vett tőle, de lehet, hogy egy kis kezelési költség jött hozzá.

Olyan nem létezik, hogy 50 frt után 10 frtot vont volna le. De Nagy Bálint erősen állítja, s kijelenti, hogy más adóssága nem is volt, s ezért vesztett el a földje. — De van most is vagyon.

Eötvös s kérdésére kijelenti, hogy földet 360 frttal adta el. Ebből valami csekélységet másnak is fizetett. — Eötvös erősen megelégedett a tett fizetéseiről de igen határozott feleleteket adott s a panasz származása okául adja elő, hogy mindig sokalta 20%-ot.

Elnök az eddigi panaszosok megesketezése tárgyában indítvány előterjesztésre kéri a közzétett.

Dr. Kus z k a indítványozza, hogy az összes panaszosok és tanuk megeskettesenek. Eötvös K. ellenzi az esketést, úgy főképp Pércsi Márton iránt, ki ellen perrel fog fellépni, mert ez beszélt a panaszosoktól rá a vádas kodásra, ez tanította őket, s a r o l á s i c z é l b ő l.

Ellenzi a megesketeést azon ok miatt, mert határozott összegű követelése senkinek sincs, s esetleg nagyon könnyen hamis eskütételre nyitnának alkalom. A kik nem panaszkodnak, azok megeskethetők.

A törvényszék visszavonulván, tanácskozása eredményeképp

elnök kihirdeti, hogy az esketést feljől nem tartja meg szükségesnek határozni, de Pércsi Elek, Karácsony Lajos, Kóti Antal, Farkas János tanuk az esküt letehetik. — Le is tesszik.

HELYI HIREK.

* Népesedés. Nov. hó 10-től nov. hó 16-ig született városunkban: I. Református: 23 fiú, 11 leány, — törvénytelen 2 fiú, 1 leány, együtt: 37. — Halvaszületett 3 fiú, Egybelet 7 pár. II. Evangélikus: 0. III. Róm. k a t h o l i k u s: törvényen 1 leány, törvénytelen 1 fiú. — együtt: 2. IV. Zsidó: törvényes 2 leány. Elveszülettek összes száma: 41, — melyet ha egybevetünk az elhunytak számával (18), — a szaporodás = 23. — Ritka kedvező népesedési arány nálunk!

* A felolvasó kör holnap szerdán tartja 2 ik felolvasó estélyét, — mely alkalommal K ó s a Barna fogja ismertetni a nagy orosz költő Puskin Sándor „A ny e g i n E u g é n” című, világhírű verses regényét. E felolvasásra, mely d. u. 5 órakor lesz a város háza nagy tanácstermében, a kör tagjai állandó jegyeiket használhatják, nem tagok pedig Tóth Bela ur gyógyszerárban (Gölt-féle gyógytár) kaphatnak belépti jegyeket. Dr. Tü d ő s Kálmán, jegyző.

* A debr. tornaegylet önálló csoportja f. hó 17-én tartott közgyűlésében tisztújítást tartván, elnökül: M á r t o n Imre urt újra megválasztotta, alelnök: Jeney Miklós lett, vezető elnörműszál: Jánosy Zoltán, előtornaszokká: Fischer Lipót, Udvarhelyi Géza és Czegléd György urakat választották. Gyakorlati órák a múlt évi heti 2 óra helyett hetenként 6 órában állapították meg, u. m.: Hétfő 9-10 d. e., Kedd 9-10 d. e., Szerda 6-7 d. u., Csütörtök 7-8 d. u., Péntek 11-12 d. e., Szombat 6-7 d. u. A becsület-bírósg megválasztása után néhány folyó ügyet intézven el a gyűlés, bezárattott azon óhajttással, vajha városunk önálló ifjusága a gyakorlati tornaszak fontosságát méltányolva több buzgalmat fejtené ki a tanórak látogatásában. Az önálló csoport jegyzőjévé Dr. Orbán József ügyvéd választott meg.

* A regálemegváltás. Az igazságügyminiszteriumban elkészült rendelet tervezete, mely a regálemegváltásról szóló törvény értelmében bíró letébe helyezett kártalanítási összegekre vonatkozó magánjogi igények eldöntésével s a kártalanítási összegek kiutalásánál követendő eljárás szabályozza. E tervezet tárgyalására mint Jogtudomány Közönyben olvassuk ankkét hivatott egybe, mely e hó 16-án kezdte meg tárgyalását. Az ankkét tagjai Teleszky István államtitkár elnöklete alatt: Czorda Bódog államtitkár, Bokros Elek, a képviselőház alelnöke, Babos Kálmán kuriai tanácselnök, Topler Károly kuriai bíró, Erdélyi Sándor kir.

táblai tanácselnök, Zádor Gyula miniszteri tanácsos, Szántó Mihály miniszteri osztálytanácsos, Imling Konrád és Tergovcsics István kir. táblai kirák. A rendelet január 1-én lép életbe.

* A hétfői lapok ügye. A budapesti lapok képviselői tanácskozást tartottak a hétfői reggeli lapok megszüntetése végett, hogy a munkásoknak a vasárnapi munkaszünetet lehetővé tennék. Azonban a többször megkísérlett terv ezuttal sem vezetett megegyezésre, mert a hétfői esti lapok kiadására nézve nem tudtak megegyezésre jutni, t. i. azon lapok, melyek szokott reggeli kiadásukban vannak. Hétfőn este megelőzőnek azokat, melyek szokott reggeli kiadásukkal csak kedd reggelre maradvánának híreikkel s ezen utóbbiaknak viszont a hétfői esti kiadás okozott megoldatlan nehézségeket. Az értekezlet határozathozatal nélkül oszlott szét és így továbbra is marad minden a régi ben a szedők és újságírók bosszúságára pedig az újságolvasók is talán szívesen elengednék a vasárnapi munkaszünet érdekében.

* Színház. Tegnap este a régi jó „Falurosszát” adták kevés számú közönség előtt. Az összejátek jó volt. Haday kitűnő Gündör Sándor volt. Somlóné (Finun Rózi) gyönyörű dalával, s élénk játékaival ragadta el a közönséget. Feledy Gáspárt Mándoky, Feledi Boriskát Arday Ida, Bakti Teresit Palotay Pirokska, a baktert P ú s p ö k y játszotta, — mindannyian jól töltvén be szerepeiket. Hatvani Feledi Lajosnak nem vált be jól.

* Erzsébet estély. Hála istennek, még mindig meg van a magyar embernek szives vendégzeretete, a mi páratlan e kerek földön, a mi megkülönbözteti a magyart minden másféle nemzetétől. — Oh! vajha örökké virulna és épségben maradna eme jó tulajdonsága a magyarnak, mert míg ez meg lesz, el a magyar! — Hogy ez még mindig meg van, mindnyájan bizonyítjuk, kik egy igen régi előkelő nemesi család egyik szilbőtnék, Bay István nagy birtokosnak barátságos hajlékában egybegyűltünk, hogy jó kívánságainkat, a háziasságban és kellemben páratlan s szerető feleségnek nevéstélyen őszinte szívből jövő hangon elmondjuk. — A kedves feleség és illetőleg házi asszony az előkezesegben páratlan férjével, továbbá szeretett kedves és bájos leányával Szerénával, — kit az oroszlanrész illet, eme igazán fényes mulatság sikereiből, — minden lehetőséget meg-hálálva, ezen cél diadalmasan el is lett érve, ugyannyira, hogy a szives látástól felbátorított, továbbá a jelen levő bájos hölgyek ragyogó szeméitől és Magyarai fiuk talp alá való zenéjétől feltöltött fatalság még reggel 9 órakor sem akart csendesedni a nagy tánczban, míg nem a mamák kérélelhetlen szigora utóljára is véget vetett a mulatságnak, honnan mindannyian kedves emlékek távoztak el. — A következők voltak jelen a házi aszszonyon kívül: Bay Ferencné, Bekény Péterné, Bernáth Istvánné (H. Pályi), Megyery Gézné (Nyiregyháza), Olchváryné, Paksy Imréné, Paksy Bertiné (H. Pályi), Rutterné és Uramovichné (Csomaköz). — Leányok a házi kisasszonyon kívül: Bay Mariska, Bay növények, Bekény Anna, Bernáth Szeréna (H. Pályi), Mándy Erzsike (Szinyer-Váralja), Megyery Celesta (Nyiregyháza), Gorzick Mariska, Olchváry Ilona, Uramovich Margit. — Férfiak a házi gazdán kívül: Bekény Péter nagybirtokos, Megyery Géza nyiregyházi törvényszéki elnök, Paksy Imre m. kir. közjegyző, Paksy Bertő földbirtokos (H. Pályi), Rutner m. kir. honvéd őrnagy, továbbá a közelebb mult évek-honvéd őrnagy, s jelenben résztint az igazságszolgáltatás, részint a közigazgatás terén jeles működő ifjak tekintélyes számmal, valamint a joghallgatók közül is többen. (F. B.)

* Az ügyvédi kamarából. A debr. ügyvédi kamara Király Balázs szolnoki ügyvédet és Márton Lajos debr. ügyvédet lajstromából törölte.

* Hymen. Jobbágy János helybeli birtokos kedves és szép leányát, Róza kisasszonyt eljegyezte Ungvári József helybeli sertéskereskedő. K e z d ő d i Endre fiatal kereskedő szombaton esküdtött örök hűséget Hummel Róza kisasszonynak; Varga Lajos kereskedő fogadott leányának. A d i e r Lina kisasszonyt, özv. Adler Samu né leányát, eljegyezte Klein László Kis-Várdaról. Aldás kísérvé az új párok frigyét!

* A legszebb. Egyik helyi vendéglőben történt a következő eset: Az asztalán hatan ültek: 2 fiskális, 1 bíró, 1 vidéki orvos, 1 írnök és 1 kereskedő.

Titulus bibendit kerestek. Az egyik ügyvéd az asztal közepére dobta Eris almáját:

„Fizessen a legszebb!” Igazi ügyvédi fufang szülhet csak ilyen eszmét.

Maga az indítványozó kijelentette, hogy ő szívesen fizetne ugyan, de nem lévén a legszebb a társaságban, kénytelen lemondani a fizetés gyönyöréről.

A kollegája hiteltel kész arra, hogy egy fokkal hátrább áll szépség dolgában.

A bíró azon reményének adott kifejezést, hogy széppnek nem fogja őt találni senki a társaság tagjai közül.

Az orvos vitorlafüleire és kajla lábaira hivatkozott.

Az írnök késnek nyilatkozott levetközni, hogy egy elrejtett pupot bemutasson. Hátra volt a kereskedő.

Ez nem szolt egy szót sem. Paradiomszinú bunkós orra alatt egy fülíg fató önelégült mosollyal jelezte, hogy őt veszelje nem fenyegeti.

Azonban a fufangos ügyvéd nem engedte elejten az eszményét: indítványozta, hogy a „l e g s z e b b” eldöntésére huzzanak sorsot.

A sors a fulguszajás paradiomsorru kereskedőre esett. — Állok elébe! — ugymond — mely mióta élvezem a Noé találmányát, még ilyen dicsőség nem érte a fejem elejét!

Egy műipari kincseház. Egész világ tudja, hogy mi magyarok erélyes, önértékes és tehetséges emberek vagyunk. Nem hiányzik nálunk a vállalkozási kedv és bátorprág s a ki nem lelezdik speciális nemzeti hibanakban a kényelem-szeretében és gavallérosságban, az majd minden téren tisztelőremélt állást viv ki magának.

E hibáink levétkezésére nyugati szomszédaink jó példaként állanak előttünk s nem is kell messzebb mennünk mint Bécsbe illetve Ausztriába, ott nagyon sokat tanulhatunk. Ha végig megyünk például Bécs utcáin, két igen fontos tapasztalatot tehetünk.

Először oly nagy terjedelmű üzleti telepeket találunk, melyekről nekünk még fogalmunk sincs és melyekben Ausztriának gazdag gyár- és műipara tulsúlyban dominál: másodsor az az érdekes meggyőződést nyerjük, mily magas polcra képes emelkedni a magyar üzletember, ha intelligenciával és eréllyel bír s nem fél a munkától.

A legtekintélyesebb, a legnagyobb és leghiresebb üzleti telepek egész sorának tulajdonosai magyarok, és a ki ez üzleti telepek közt a legnagyobb szerűbbet látni akarja, az ha Bécsbe utazik, el ne mulassza Pachhofer házának nagy áruházát meglátogatni.

Ha az élénk Kärntnerstrassen végig megyünk, annak vége felé, 39. sz. alatt a Pachhofer-féle öt emeletes díszes palota tanuk számunkba. A cég oriai helyiségei a souterrained egész az első emeletig terjednek és oly fényűzősével és mégis praktikusnak vannak berendezve és díszítve, hogy a maga nemében egyedül áll. Megközelítő fogalmat kapunk ez üzlet berendezéséről és terjedelméről, ha tudjuk, hogy az itt elhelyezett áruk értéke meghaladja a félmilliót.

A souterrained egész sorát a fényesen és stilszerűen berendezett érdekes japán- és keleti fülkék foglalják el. Jobbra találjuk az utazó cseleket osztályú gazdag választékot. Itt látjuk az oly gyorsan híressé vált, szabadalmazott, törhető műből készült utazólábat, melyek bámulatos csekély súlyjal bírnak. A műipar tulajdonképeni kincseháza azonban fent van a földszinti termekben. Találhatunk ugyan Párisban és Londonban nagyobb áruházakat is, melyek földszintűl a tetőtzig a legkülönbözőbb árukkal vannak telepakva, de a Pachhofer-féle üzlet a berendezés eleganciája s a szaktavargó áruk sokfélesége tekintetében páratlan.

Már ha kinn, a kirakatok oriai tükörvegei előtt állunk, tündéri látvány tárul elénk és ha belépünk, azt hisszük, egy oriai ékszer-szekrényben vagyunk. E csinos és karcsú állványok, melyek a művészesen és stilszerűen festett és díszített falak mentén állnak, vagy a helyiségek közepén nagy felállítva, vasból vannak készítve, bronzdíszítással és tükörtáblákkal ellátva. Itt csaknem minden tveg alatt van. A nagy mennyiségű és orias nagyságu tükörtáblák, melyek a helyiségekben láthatók, 16,000 frtnyi értéket képviselnek, míg a berendezés több mint 70,000 frttal került.

E kincseház egyik osztálya legyezöket, esernyöket stb. tartalmaz orias választékban; a második osztály a a n a b ö r - és fadiszmü-árukat; a harmadikban: bronzárukat; a negyedikben: arany-, ezüst- és korál czikket, ékszeret, csodálatos hűségű gyémántutazókat és kedves csebecségeket; az ötödikben: a leginamabb fényűzési porcellánárukat; a hatodikban: gyönyörű és művészi kivitelű bronzszobrok, szobrocskákat, szoborcsoportokat és a vasdiparimeket díszelnek. Itt is mint lent fantasztikusan díszített gyönyörű házi és keleti fülkék találunk.

A helyiségek bárki meglátogathatja és úgy az egyszerű takarékos polgár, mint a legkényesebb lelézőt megelégedtetni lehet. Lehet ott 20 kr-ért is valamely csinos és praktikus tárgyat vásárolni, de oly darabokat is találunk, melyeknek értéke néhány ezer forintot rug. A fogadtatás a legelőkezebb és az üzleti eljárás mintaszere.

Pachhofer házakéntának még egy másik hasonló helyisége is van Bécsben a Graben és Bognergasse sarkán. Ez a tulajdonképeni törzsület és a szakmában Bécsnek szintén egy leéredkessebb látvánivali közé tartozik.

Valóban jölösé büszkeséggel tölt el bennünket, ha halljuk, hogy egy magyar ember házája határain tul ily magas polcra emelkedett és a magyar névnek tiszteletet és becsületet szerzett. Sz.

Közgazdaság. — Sörtészásár. A kőbányai sertéskeresek csarnok távirata, nov. j 16. Az üzlet szilárd. M. urasági öreg nehéz 42. — 43. — frtig ma. uras fiatal nehéz 44.50 — 45. — frtig, magy. urasági fiatal közép 45. — 46. — frtig, magy. uras. fiatal könnyű — — — — — frtig, magy. uras. soredett nehéz 42. — 43. — frtig, magy. soredett közép 44. — 44.50 frtig, magy. soredett könnyű 44.50 — 45. — frtig, romániai bakonyi átmeneti nehéz — — — — — frtig, rom. bakonyi átmeneti nehéz — — — — — frtig, romániai bakonyi átmeneti könnyű — — — — — frtig, rom. átmeneti eredeti közép — — — — — frtig sereb. átmeneti nehéz 43.50 — 44. — frtig sereb. átmeneti közép 43.50 — 44.50 frtig, sereb. átmeneti könnyű. 45. — 46. — frt. húsó vasutról mászása. — — — — — frtig, hízó 1 éves élőszulyban — — — — — frtig hízó két éves élőszulyban (makkos) — — — — — frtig, öreg makkos sertés élőszulyban, 4% levonással — — — — — frtig. Az árak hízalatt sertéseknél páronkint 44 kgl. 4%-os levonással métermázsánkint értendők. Romániai és serebálai sertéseknél, melyek mint átmenetiek, adták el, a vevőnek páronkint 4 forint aranyban vám fejében megértítették.

Debr. színház. Holnap, szerdán 1889 november 20-án, páratlan bérletben, itt először:

Az arany pók. Vigjáték 3 felvonásban, Moserttől.

Felolvasó szerkesztő Gáspár Imre Kiadó Kutasai Imre

BOSZNYAY J.
 Debreczen, Czegléd-utca.
 Nagyvázaszékban

Női ruha szövetek, Kasánok, Flanellek,
 jó mosó barchetek, téli nagy kendők,
CSIPKE- és JUJTA-FÜGGŐNYÖK,
ÁGY- és ASZTALI-TERITŐK,
 mindenféle ruhadiszek, férfi- és női alsó ingek,
 férfing és nyakkendők rendkívül leszállított áron kaphatók
MUFFOK, ESERNYŐK,
 Női ruhák elkészítése
 Vidéki megrendések
 legutolsó divat szerint jótányos ár mellett elvállaltatnak
 legpontosabban készíttetnek.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudására hozni, hogy mindenemü kézimunkáim és hozzávaló kellekét a raktár túlterhelése folytán, má tól kezdve teljesen a beszerzési áron adatnak el.

Egyidejűleg ajánlom dús raktáram mindennemü férfi, női és gyermek fémnemü és Jaeger árukban, női triko derakok, fiu és leány triko ruhácskák, Berlini és triko sapkák. Női és gyermek bolgár (kapesos) fejkötők, wuff-k, gallérok és mindennemü női divat és pipere cikkek a legolcsóbb árak mellett.

Győri Ignác
 Debreczen, főtér a Bika szállodával szembe.

DITMAR LÁMPÁK
 míg a készlet tart, rendkívül leszállított áron kapható:
Szent-Királyi és Kalenda
 műipar áru-raktárában.

Speck
 gesalzen und geräuchert, jedoch nur prima gesunde Waare, wird in grössern und Kleinern Quantitäten regelmässig wöchentlich von einer ersten Firma gegen Cas. a zu Kaufen gesucht. Offerten mit Preisforderung und Angabe des angeführten wöchentlichen Quantums befördert sub F. A. 9671. Rudolf Mosse, Wien.

NEUSTEIN-FELE SZ. ERZSEBET vertisztító LABDACBOK

Minden hasonló készítményekkel szemben előnyben kell részesíteni ezen labdacsokat, melyek n. entesek minden ártalmas anyagtól, a legnagyobb eredményel használatnak az altesti szervek betegségeinél, könnyen hashajtók és vértisztítók; egy gyógyszer sem kedvezőbb és a mellett egészen ártatlanabb

szekrekedéseket
 a legtöbb betegségeinek e biztos forrását olvasni és czukrozott alakja miatt négy gyermeknek is szívesen veszik. — Ezen labdacsokok dr. Pitha udvari tanácsostól igen megtisztelő bizonyítvánnyal lettek kitüntetve.

Egy 15 labdacsokot tartalmazó doboz 15 kr. Egy henger, (8 doboz 120 labdac) ára csak 1 frt. o. 6

ÖVÁS! Minden doboz, a melyen e czég: gyógyszer-tár „zum heiligen Leopold“ nem áll és a hátsó oldalán vedjegyünkét nem hordja, egy hamisítvány, melynek megvétele a közönég óvatk ígen kell figyelni, hogy ne rossz, s nem semmi eredményt fel nem n. utatható, d. épenséggel ártalmas készítményt kapjanak. Hatá:ozottan Neustein-féle Erzsebet labdacsokat kell kérni és ezek a boricékon és használati utasítás az itt látható aláírással el látva. — Főraktár Bécsben: Apotheke „zum heiligen Leopold“ des Neustein Ph., Belváros, Ecke der Pa:ken und Spiege:gas e. Raktár, Debreczenben Rothscheek V. Emil gyógyszer-tárában.

Vastej
 sápadtság, angolbetegség, migrén, nyálkafo-lyás, méhkóróság, görvély stb. ellen.

Hajnövesztőszesz
 a haj fentartására, erősítésére, úgy tápláló s életétöszereül a haj hagymáknak.

Keleti mosdóvíz
 alapos arczöbörtisztít: szer: szeplo, májfolt, pattanás, kiütés, bőrhámítás, bőrmoh és atkák ellen. Nem összetévesztendő a már létező festőszerekkel.

Borláng
 A legkínzóbb gyögybor, mely a fúrasztó testi öröklődéshez ifju kitaratást ad és a kö-zösülési képtelenséget elüzi.

Stomachique
 egy elérhetlen gyomorerősítő és emésztő-szer, mely számtalan betegségek töl megóv. Minden üvegnek ára 1 frt. Kapható: Metzger Ede gyögy-szer-tárában, Budapest, IV, Ferencz József-rakpart 15 sz. Raktárak: Török József gyögy-szer-tárában Budapest, Király-utca 12. Thalmyer és Seitz gyögy-anyagraktárában, Budapest, Nádor utca.

Asthmát gyögyítok alaposan, még a betegek nagy kora mellett is. Leírása a szenvedéseknék és a körülményeknek, valyon a lábák hidegek-e, küldendő P. Weidhaus, Dresda, Reissiger-utca 42, I. átellenben a kir. rendőrirodával.

Mellbetegségek
 minden nemben, még a legsúlyosabb esetben is, gyökeresen gyögyíthatók a saját testemen megpróbált gyögy mód által — ezt bizonyítják az én számos, allandó, fényes és mindig sikerült kísérleteim. Leírása a szenvedésnek és jelenségeknék, valyon a lábák hidegek-e, küldendő P. Weidhaus, Dresda, Reissiger-utca, 42, I.

HIRDETÉS.
 Zálog kölcsön-intézetemben mindazon tárgyak, melyeknek határideje lejárt, f. hó 27-én d. u. 2 órakor tartandó nyilvános árverésen iparhatósági kiküldött jelenlétében eladotnak.

Katz Jakab,
 „első debreczeni zálogkölcsön ü:let“ tulajdonosa.
 Debreczen, 1889. nov. 11.
 Bejárat: Teleki utca, jobb oldal 2-ik ajtó.

KÖNYV- és KÖNYOMDAI MUNKAK FELVÁLLALTATNAK.

KUTASI IMRE
 KÖNYV- és KÖNYOMDAJA
 Debreczenben, Főpiacz, Sz. Nagy Károly ház — ajánlja magát mindentéle

KÖNYV- és KÖNYOMDAI MUNKAK
 gyors és pontos elkészítésére.
 Elvállal: tankönyveket, hírlapokat, folyóiratokat és rovatozott íveket
ÉT-, BOR- és ÁRLAPOKAT; DÍSZMŰVEKET
 arany, ezüst és szinnyomatban;
díszes egybekelési- és látogató-jegyeket.
 Szóval a nyomdászathoz tartozó megrendelések gyorsan és hiba nélkül, a legjutányosabb árban eszközöltetnek.

A papir gyári árban számítottatik.
HIRDETESEKET a kiadásomban hetenkint ötször megjelenő „DEBRECZEN“ cz. hírlapban legolcsóbban számítva közteszesek.

KUTASI IMRE
 könyv- és könyomda tulajdonos.

DEBRECZENBEN, Főpiacz
 Debreczen, 1889. Nyomatott KUTASI IMRE könyvnyomdájában.
SZ. NAGY KAROLY-ház.